

Budget 2023

Äldre samt vård- och
omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Sammanfattning.....	4
3	Förutsättningar	5
3.1	Förvaltningens långsiktiga plan	5
3.2	Tillitsbaserad ledning och styrning	6
3.3	Personal	6
3.4	Ekonomi	8
4	Mål och uppdrag	12
5	Resursfördelning	13

1 Inledning

Göteborgs Stads budget beslutades av kommunfullmäktige den 24 november 2022. Kommunfullmäktiges budget är Göteborgs Stads övergripande styrdokument och ska styra stadens utveckling. Göteborgarnas behov ska vara vägledande. Det är också viktigt att medarbetarna i Göteborgs Stad får möjlighet att engagera sig och vara delaktiga i verksamhetens utveckling.

Nämndens budget utgår från Göteborg Stads budget. Övrigt ska utföras som tidigare, enligt gällande lagstiftning och övriga styrdokument. Lagstiftning och ekonomiska ramar står över mål, riktlinjer, planer, program och policys, som alla utgör styrande dokument.

Från kommunfullmäktiges budget till nämndens budget och verksamhetsplan

Nämnden har ansvar för att bidra till de mål som riktats till nämnden och genomföra uppdragen från kommunfullmäktige. Efter att nämnden fattat beslut om budgeten fortsätter arbetet med nämndens verksamhetsplan. Verksamhetsplanen beskriver hur förvaltningen ska arbeta för att nå målen och genomföra uppdragen. Nämnden beslutar om verksamhetsplanen i februari 2023.

Läsanvisning

Budgetdokumentet innehåller fem avsnitt. I avsnittet som följer finns en sammanfattning av budgeten. I avsnitt tre finns en beskrivning av viktiga förutsättningar för budgetarbetet. I avsnitt fyra kommenteras mål och uppdrag översiktligt. Mål och uppdrag kommer att utvecklas i nämndens verksamhetsplan. I det sista avsnittet finns en beskrivning hur resurserna fördelas inom förvaltningen.

2 Sammanfattning

I avsnittet med förutsättningar lyfts, förutom de traditionella, ekonomi och personal också förvaltningens långsiktiga plan och tillitsbaserad ledning och styrning.

Förvaltningen har tagit fram en plan som sträcker sig över tio år, som kompletterar den kortsiktiga planeringen och som ska säkra det långsiktiga arbetet som krävs utifrån de kommande demografiska förändringarna. Enligt kommunfullmäktiges budget ska styrningen, i större utsträckning, nu vara tillitsbaserad, för hela staden. Detta skapar bra förutsättningar för nämndens redan påbörjade tillitsarbete.

Förvaltningen har mycket stora utmaningar när det gäller att attrahera och rekrytera medarbetare med rätt kompetens men även behålla och utveckla befintliga medarbetare utifrån verksamhetens behov. Det är i princip samma utmaning som hela välfärdssektorn står inför, en utmaning som kräver andra lösningar än de tidigare. En förutsättning för att nå resultat är bland annat en prioritering av åtgärder, resurser och framför allt uthållighet. Förvaltningen har många chefer med ansvar för stora arbetsgrupper vilket påverkar förutsättningarna för att kunna utföra sitt grunduppdrag. För att uppmuntra till delaktighet och medskapande för alla medarbetare behöver förvaltningen fortsätta att utveckla arbetssättet med tillitsbaserat ledarskap och medarbetarskap.

Sammantaget innebär budget 2023 att nämndens enheter får kompensation för förhöjda sociala avgifter och löneöversyn och därmed möjlighet att fortsatt ha en långsiktig planeringshorisont för verksamheterna. Budgeten för förstärkt grundbemanning och kompetensförsörjningen vidmakthålls även under 2023. Utifrån den demografiska förändringen med att befolkningen blir allt fler äldre och färre yngre behöver nya arbetssätt identifieras då de personella resurserna inte kommer räcka till. Resurser behöver prioriteras om genom en minskning av antalet platser på vård- och omsorgsboende samt hemtjänsttimmar. Detta medför ett ökat arbete med fokus på förebyggande och en omställning i myndighetsutövningen.

3 Förutsättningar

3.1 Förvaltningens långsiktiga plan

Varför en långsiktig plan?

Förvaltningen har fyllt två år. Första året gick åt till att hantera en pandemi, det praktiska i att starta upp en ny organisation och att kartlägga behov. Andra året har inneburit etablering och utveckling av arbetssätt och samarbetsytor. Efter en hektisk inledning har blicken kunnat lyftas, nya insikter har gjorts och det har funnits utrymme för andra frågor än de rent operationella. Konsekvenser av förvaltningens storlek har framkommit och vikten av samordning, både externt och intern, har blivit tydlig. En annat behov som egentligen funnits under en längre tid men som blivit alltmer påtagligt är det som kan kallas välfärdsutmaningen. En befolkning med färre yngre ska möta behoven hos allt fler äldre. Förvaltningen behöver arbeta mer systematiskt och långsiktigt i en gemensam riktning för att kunna möta denna kommande demografiska förändring.

Den traditionella ett- till tvååriga planeringshorisonten som finns idag i form av budgeten och verksamhetsnomineringarna räcker inte till för att säkra det långsiktiga perspektivet och de kommande utmaningarna. Förvaltningen har därför tagit fram en plan som sträcker över de kommande tio åren.

Vad ska planen uppnå och hur ska den användas?

- Planen sträcker sig över 10 år men är ett levande dokument som revideras vid behov.
- Planen är en kompass för att hantera och förbereda den demografiska utvecklingens effekter.
- Planen ska se till att arbetet sker systematiskt och långsiktigt genom tydliga prioriteringar.
- Planen är ett komplement till budget, och verksamhetsnomineringar.
- Planen är oberoende av det politiska styret.

Inom planen används tre olika beteckningar; fokusområden, kritiska processer och långsiktiga aktiviteter som sinsemellan skiljer sig åt i omfång och tidsaspekt. Fokusområden är de mest övergripande och kan förväntas stäcka sig över en stor

del av tioårsplanen. Det första fokusområdet lyfter fram det viktiga arbetet som behöver ske innan göteborgaren börjar ta del av förvaltningens traditionella vård- och omsorgstjänster. En fördröjning av inträdet till det andra fokusområdet, en hållbar vård och omsorg, är önskvärt både ur den enskilde individens synvinkel men också ur ett resursperspektiv. Färre skulle behöva ta del av den resurs som kommer att vara minskande på grund av den demografiska utvecklingen. Tredje fokusområdet, attraktiv arbetsgivare, blir viktig för att ta hand om frågan hur kompetensförsörjningen ska kunna säkras med allt färre i arbetsför ålder.

Inom fokusområdena finns kritiska processer. Dessa behöver inte sträcka sig lika lång tid som fokusområdena men kan göra det. Tredje delen i planen är långsiktiga aktiviteter och de återfinns inom de kritiska processerna. De är kortsiktigare än processerna men sträcker sig över mer än ett år. De kortsiktiga aktiviteterna håller på att tas fram och är inte med i bilden ovan.

3.2 Tillitsbaserad ledning och styrning

I skriften *Tillitsbaserad styrning och ledning*, ett ramverk av Louise Bringselius definieras tillitsbaserad styrning på följande sätt.

"Tillitsbaserad styrning och ledning är styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och brukarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställa att medarbetaren kan, vill och vågar hjälpa brukaren."

I budgeten från kommunfullmäktige finns följande skrivning: "Styrningen ska vara tillitsbaserad i större utsträckning än idag. Den tillitsbaserade styrningen ska fokusera på delegering, brukarfokus, öppenhet, stöd och samverkan. Styrning och systematiskt kvalitetsarbete som bara utgår ifrån mätbara data riskerar att leda till en ineffektiv organisation med omotiverat stor administration."

I äldre samt vård- och omsorgsnämndens första budget för år 2021 beslutades att ett arbete med att leda och styra utifrån tillit skulle inledas. Att styrningen nu ska vara tillitsbaserad, i större utsträckning, för hela staden skapar bra förutsättningar för nämndens fortsatta tillsatsarbete. Detta då vikten av att tillit finns mellan olika organisatoriska relationer lyfts fram i det teoretiska arbetet om tillit, till exempel beskrivs det så här: "Tillitsbaserad styrning och ledning bör omfatta hela styrkedjan, från den politiska huvudmannen till medarbetaren på golvet, men också horisontella relationer. Det här sättet att tänka, arbeta och styra behöver nämligen genomsyra hela verksamheten." *Tillitsbaserad styrning och ledning Ett ramverk, Bringselius, Louise, sid 17.*

3.3 Personal

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen blev en ny fackförvaltning i januari 2021. Förvaltningen sysselsätter drygt 10 000 personer. Av dessa är ca 8 700 månadsanställda och ca 370 har ett chefsuppdrag.

En viktig del i ledning och styrning är att säkerställa en fungerande samverkansorganisation på alla nivåer i förvaltningen. Relationerna till fackliga parterna ska karaktäriseras av en förtroendefull dialog där olika perspektiv kan utbytas och konstruktiva lösningar utvecklas för att kunna möta framtidens utmaningar.

Kompetensförsörjning

Förvaltningens lång- och kortsiktiga kompetensförsörjningsarbete är en strategiskt avgörande fråga. Den analys som gjordes inför att kompetensförsörjningsplanen togs fram belyser den stora utmaningen som hela välfärdssektorn står inför, inte minst vård och omsorg. Den demografiska utvecklingen i Sverige har stor betydelse där andelen arbetsföra i befolkningen minskar parallellt med att behovet av välfärdstjänster ökar.

Organisationen har stora utmaningar när det gäller att attrahera och rekrytera nya medarbetare med rätt kompetens men även behålla och utveckla befintliga medarbetare utifrån verksamhetens behov.

De yrkesgrupper som är fortsatt svåra att attrahera, rekrytera och behålla är främst sjuksköterskor, undersköterskor och chefer främst enhetschefer. Förvaltningen har flera andra yrkesgrupper för vilka arbetsmarknaden är gynnsam och konkurrensen är märkbar.

Situationen kräver flera olika åtgärder som finns med i kompetensförsörjningsplanen, exempelvis arbetsgivarvarumärket, kvalitetssäkrad rekrytering, anställningsvillkor och god arbetsmiljö, ändamålsenlig introduktion samt regelbunden och ändamålsenlig kompetensutveckling. Kompetensväxling i meningen behov av nya yrkesgrupper och kompetenser är ytterligare åtgärder som behövs.

För att omhänderta utmaningarna med kompetensförsörjning har förvaltningen ett tvåårigt projekt ARUBA (attrahera, rekrytera, utveckla, behålla, avveckla). Syftet är att systematisera, organisera och prioritera pågående arbetet samt påbörja insatserna i kompetensförsörjningsplanen.

Kultur, ledarskap och medarbetarskap

Förvaltningen fortsätter arbetet med att bygga en gemensam kultur och gemensamma arbetssätt. Göteborgs Stads fyra förhållningssätt är ledande i hur uppdraget utförs och i hur resultatet följs upp. Det är i mötet mellan engagerade medarbetare och de vi är till för som upplevelsen av kvalitet uppstår. Medarbetarskap förutsätter delaktighet, engagemang och medskapande. Ledarskap är att leda, motivera och engagera för att nå måluppfyllelse och bidrar i hög grad till att organisationen uppfattas som en attraktiv arbetsgivare.

För att stimulera och uppmuntra till delaktighet och medskapande måste förvaltningen fortsatt utveckla modellen för och tillämpa tillitsbaserat ledarskap och medarbetarskap. En viktig framgångsfaktor är chefernas organisatoriska förutsättningar. Det påbörjade samarbetet med Göteborgs universitet behöver fortsätta och intensifieras.

Arbetsmiljö och hälsa

Resultaten från chefs- och medarbetarenkäterna är en viktig utgångspunkt i hälso- och arbetsmiljöarbetet. Generellt brukar resultaten över åren visa på ett stort engagemang, trivsel och meningsfulla uppdrag men också upplevelse av hög arbetsbelastning. Kvaliteten på bemanningsprocessen har en avgörande betydelse för arbetsbelastningen och är därför under året i fokus för förbättringsarbete.

Förvaltningen har som mål att vara en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor. En av åtgärderna är att stärka förutsättningarna för ett väl fungerande systematiskt hälso- och arbetsmiljöarbete. Det påbörjade arbetet med att utveckla ett gemensamt arbetssätt och säkerställa kunskapen om systematiskt

arbetsmiljöarbete hos chefer, medarbetare och skyddsombud fortsätter. Fokus under året är att fortsätta förbättra systematiken och arbetssätt samt utveckla samverkansgruppernas roll. Ett annat prioriterat område är att stärka delaktigheten på arbetsplatsnivå. Här finns tydliga kopplingar till chefers organisatoriska förutsättningar att utföra sitt uppdrag och fokus under året är antal medarbetare per chef samt stödets utformning. Andra prioriterade utvecklingsområden är lokalförsörjningsfrågor och funktionella IT-stöd.

Jämställda och konkurrenskraftiga löner

Jämställda och konkurrenskraftiga löner är en stor påverkansfaktor i den strategiska kompetensförsörjningen. Det bidrar till att erfarna medarbetare arbetar kvar och att nya blir intresserade av arbete i förvaltningens verksamheter. Staden och förvaltningens analys av stadens övergripande lönestruktur visar att behovet av åtgärder för att förändra lönerelationerna till förmån för vissa sektorer kvarstår för att staden ska kunna eliminera osakliga löneskillnader på gruppnivå. För att kommunen som helhet ska lyckas med den målsättningen krävs att löneökningar för grupper som redan uppnår målbilden, exempelvis inom teknisk sektor, begränsas till förmån för löneutvecklingen för yrkesgrupper som inte når upp till stadens målbild, främst inom vård och omsorg.

Särskilda satsningar behöver göras även under kommande år för flera av förvaltningens yrkesgrupper. Detta för att åtgärda de skillnader som finns gentemot stadens lönepolitiska mål och med jämförbara yrkesgrupper i enlighet med diskrimineringslagen. Eftersom förvaltningen har stora yrkesgrupper som inte uppnår den lönepolitiska målbilden finns stora begränsningar att kunna göra den här typen av satsningar. Som exempel kan nämnas undersköterskor som representerar cirka 50 procent av totala antalet anställda i förvaltningen. Detta påverkar även andra, icke prioriterade yrkesgruppers möjlighet till löneutveckling.

Konkurrensen om kompetens är märkbar och det finns tydliga indikationer på att man i de lönepolitiska diskussionerna framöver även behöver beakta efterfrågan och tillgång på kompetens.

3.4 Ekonomi

I detta avsnitt beskrivs övergripande nämndens ekonomiska förutsättningar och utmaningar utifrån omvärld och kommunfullmäktiges budget för 2023.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att verksamhetens behov ska rymmas inom den ekonomiska ramen, samtidigt som gällande lagstiftning, riktlinjer och uppsatta mål följs. I kommunallagen anges att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunfullmäktiges regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning innebär att alla nämnder ska bedriva en ändamålsenlig verksamhet, bidra till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning utifrån ett helhetsperspektiv.

Ekonomiskt nuläge till och med oktober 2022

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden prognostiserar ett överskott för 2022. Nämndens senast beslutade prognos är ett överskott för helåret på 85 miljoner

kronor. Det motsvarar knappt 1,5 procent av nämndens totala budget. Förväntade överskottet kan främst förklaras utifrån två faktorer. Dels ett tillfälligt utökat kommunbidrag dels en statlig satsning i form av rabatterade personalomkostnader. Dessa två förutsättningar gällde enbart för 2022 och föreligger inte för budget 2023.

Göteborgs Stads budget

De ekonomiska förutsättningarna för Göteborgs Stad har de senaste åren präglats av pandemin. Tillfälliga statsbidrag har ökat stadens intäkter vilket har medfört ett överskott som har kunnat sättas av i en resultatutjämningsreserv. Detta tillsammans med en lägre befolkningsökning och en relativt god utveckling inom arbetsmarknaden har medfört att stadens ekonomiska förutsättningar på kort sikt har förbättrats. På längre sikt kvarstår den demografiska utmaningen i att andelen av befolkningen som är i arbetsför ålder minskar över tid samtidigt som behoven förväntas öka kopplat till en åldrande befolkning.

Det ekonomiska målet i stadens budget för 2023 är ett resultat på -315 miljoner kronor. Exklusive realisationsvinster och utdelningar från stadens bolag är budgeterat resultat ett underskott på -1,2 miljarder kronor. Underskottet är möjligt att hantera genom tidigare års överskott som avsatts i en resultatutjämningsreserv. Det är dock viktigt att notera att stadens budget har sänkta ekonomiska marginaler jämfört med tidigare år. Sammantaget fördelas kommunbidrag på 37,8 miljarder kronor till stadens nämnder för 2023.

Kommuncentralt har avsättning gjorts med 100 miljoner kronor som allmän ekonomisk reserv. Kommunfullmäktige har också avsatt medel som syftar till att äldre samt vård- och omsorgsnämnden kan avropa för investeringsrelaterade kostnader i samband med ny- och ombyggnationer av lokaler.

Budget för äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Äldre samt vård- och omsorgsnämndens budget finansieras i huvudsak från tre olika källor: Kommunbidrag från kommunfullmäktiges budget, avgifter för utförda tjänster och olika typer av bidrag, bland annat statsbidrag.

Kommunbidraget från kommunfullmäktiges budget uppgår 2023 till 6,2 miljarder kronor (6 208 730 tkr). År 2023 års tilldelning är 385 miljoner kronor högre än för 2022 och avser ersättningar för indexhöjning med 6 procent samt befolkningsförändringar och minskad administration.

De huvudsakliga intäkterna som utgörs av avgifter för utförda tjänster är:

- taxor från omsorgstagare för omsorgs-, måltid- och hyresavgifter, cirka 650 miljoner kronor.
- hälso- och sjukvårdsinsatser som utförs inom nämnden för funktionsstöd, cirka 100 miljoner kronor.
- serviceinsatser i form av vaktmästeri, lokalvård och måltid till övriga socialförvaltningar, cirka 110 miljoner kronor.

Statsbidrag har under perioden 2020–2022 varit relativt höga jämfört tidigare år för äldreomsorgen. Statsbidragen har årligen legat på cirka 250 miljoner kronor och förväntas för 2023 minska till 80 miljoner kronor. Statsbidragen har använts till arbetet med förstärkt grundbemanning och för att detta arbete ska kunna fortsätt måste omprioriteringar göras.

Övriga ekonomiska förutsättningar i staden

Kommunfullmäktige beslutade inför 2022 om en ny princip för intern hyressättning av samtliga verksamhetslokaler. Beslutet innebar en övergång från modellhyra till självkostnadshyra där förvaltningen faktureras alla kostnader kopplade till hyresobjekten. Omvärldsförändringar med hög inflation, ökade räntekostnader och svårbedömd elkostnad på grund av nytt avtal har inneburit att lokalförvaltningen räknar med en indexhöjning på sammanlagt nio procent för att uppnå självkostnadshyra. Därutöver har nämnden kostnader för flertalet underhållsrenoveringar. Nämndens kostnader för lokaler förväntas 2023 jämfört 2022 öka med cirka 45 miljoner kronor.

Förvaltningen och övriga socialförvaltningar tar med start 2023 över ansvaret för verksamhetsspecifika IT-tjänster inom vård och omsorg. Detta kommer att innebära en förändring i kostnaderna och dess fördelning för de kommungemensamma tjänsterna. De slutliga ekonomiska konsekvenserna av förändringen är ännu inte klara men kommer innebära en större ökning av kostnaderna jämfört med tidigare år med cirka drygt 20%.

Hemtjänsten

Inom hemtjänsten tillämpas Lagen om valfrihet, LOV, där taxan för utförd tid beslutas av kommunfullmäktige. Taxa för hemtjänsten från och med 1 april 2023 uppgår till 564 kronor egen regi respektive 572 kronor för extern regi. Det är en ökning med 5,8 procent. Utöver hemtjänsttaxan för utförd tid har nämnden också ett kommunbidrag för insatser kopplat till hälso- och sjukvård som motsvarar cirka 170 kronor per timme. Hemtjänst under 65 utförs av äldre samt vård- och omsorgsnämnden men kommunbidraget har tilldelats nämnden för funktionsstöd. I dagsläget har äldre samt vård- och omsorgsnämnden högre kostnader för hemtjänst under 65 år än intäkter motsvarande cirka 50 miljoner kronor.

Eget kapital

Enligt Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning är det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Nämnden ska kunna möta de ekonomiska riskerna i form av oförutsedda kostnader som kan uppstå och som nämnden inte har vetskap om i samband med budgetarbetet.

I bokslutsberedningen fastställer kommunstyrelsen årligen nämndernas ingående egna kapital utifrån de rekommenderade intervallen. För en nämnd med en omsättning över 2,5 miljarder kronor är den rekommenderade nivån mellan 60 - 80 miljoner kronor.

Enligt beslut i bokslutsberedningen den 27 april 2022 fastställdes nämndens egna kapital till den högre nivån i intervallet, 80 miljoner kronor. Efter årsbokslut lämnar nämnden en egen värdering av nivån på det egna kapitalet i samband med fastställandet av årsrapporten.

I regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning regleras även nämndens möjlighet att ianspråkta eget kapital, det vill säga sänka det ekonomiska målet till ett underskott. Utrymmet är normalt begränsat till 0,5 procent av omsättningen, vilket för äldre samt vård- och omsorgsnämnden innebär cirka 31 miljoner kronor. För 2023 har det beslutats i kommunfullmäktiges budget att tillfälligt ta bort denna möjlighet. Det innebär att nämnden behöver godkännande av kommunstyrelsen för ianspråktagande av eget kapital.

Ekonomiska utmaningar och risker

Budgetarbetet inför 2023 har präglats av stora prisökningar, ökade pensionskostnader och en osäker samhällsekonomisk utveckling. De ökade pensionskostnaderna i kombination med övriga prisökningar beräknas enligt Sveriges kommuner och regioners (SKR) senaste prognos till 6,4 procent år 2023 vilket är en betydande ökning i förhållande till tidigare år då index varit cirka 2,5 procent. Det påverkar verksamheternas kostnadsutveckling genom bland annat höjt personalomkostnadspålägg (PO-pålägg) för lönekostnader, ökade kostnader för livsmedel samt ökat löneindex. Eftersom nämnden kompenseras med en ökad indexjustering innebär det att verksamheterna kan kompenseras för höjningen av PO-pålägget.

Inför 2023 är bedömningen att nämndens sammantagna ekonomiska förutsättningar är betydligt mer ansträngda än under 2022 och i budgetförutsättningarna kan ett antal risker identifieras:

- De aktiviteter som planeras för att möta den demografiska förändringen inte får effekt fullt ut, vilket kan leda till högre kostnader än budget.
- Rekryteringsutmaningar utifrån att andelen arbetsföra minskar parallellt med att behovet av välfärdstjänster ökar vilket påverkar förutsättningarna för bemanning.
- Minskningen av intäkter i form av statsbidrag kräver en relativt stor anpassning av nämndens kostnader på en relativt kort tid.
- En osäkerhet angående inflationens påverkan på nämndens kostnader finns. Till exempel medger budgeten en löneöversyn motsvarande 3,5 procent. Om lönerna höjs mer än 3,5 procent så innebär det behov av anpassningar i nämndens verksamhet.

Viktiga prioriteringar i budget 2023

Budgetarbetet har fokuserat på att skapa goda planeringsförutsättningar för verksamheten. Kompensation för inflationens påverkan erhålls så att ett fortsatt arbete med förstärkt grundbemanning kan behållas, även om statsbidragen minskar till 2023.

Budgeten innehåller följande viktiga prioriteringar:

- Behålla budgeten för förstärkt grundbemanning.
- Fortsatt nödvändigt arbete med att stärka nämndens kompetensförsörjning.
- Fortsätta arbetet med osakliga löneskillnader och avsätta mer än stadens rekommenderade målbild.
- Full kompensation för index så att ingen indirekt effektivisering i verksamheten behöver göras.
- Arbeta ytterligare med den digitala verksamhetsutvecklingen.

Prioriteringarna möjliggörs genom följande åtgärder:

- Minskning av antalet platser på vård- och omsorgsboende
- Minskning av antalet hemtjänsttimmar
- Minskad budget för de stödgemensamma resurserna.
- Förbättra nyttjandegraden med 5 procentenheter inom hemtjänsten

4 Mål och uppdrag

I budgeten finns ett mål som är riktat enbart till äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

"Äldres självbestämmande ska stärkas och hälsoskillnaderna utjämnas"

Omhändertagandet av detta mål och andra som är riktade till flera nämnder kommer att beskrivas i nämndens verksamhetsplan som beslutas på nämndsammanträdet i februari.

Som för målen finns det uppdrag i budgeten som är specifikt riktade till äldre samt vård- och omsorgsnämnden och sådana som är riktade till flera nämnder och bolag. En redovisning av uppdragen och hur de kommer att omhändertas kommer att framgå av nämndens verksamhetsplan.

5 Resursfördelning

Resursfördelningen utifrån förvaltningens långsiktiga plan

En befolkning med färre yngre ska möta behoven hos allt fler äldre. Förvaltningen behöver arbeta mer systematiskt och långsiktigt i en gemensam riktning för att kunna möta denna kommande demografiska förändring och skapa rätt förutsättningar även i den ekonomiska fördelningen av kommunbidraget.

Inom fokusområdet aktivt och hälsosamt åldrande behöver ett arbete göras för att identifiera hur resurser inom området ska fördelas till 2024.

Inom fokusområdet hållbar vård- och omsorg med kritiska processen ”effektiva processer i vård- och omsorgskedjan” återfinns förvaltningens arbete med att bibehålla förstärkt grundbemanning och att se över och minska antalet platser inom vård- och omsorgsboende och korttid samt minska antalet hemtjänsttimmar.

Inom fokusområdet attraktiv arbetsgivare prioriteras arbetet med kompetensförsörjningen och projektet ARUBA. Vidare prioriteras fortsatt högre avsättning för löneindex än Göteborgs Stads målbild. Detta för att motverka osakliga löneskillnader.

Budgetstrategi med fokus på tårtbitar i stället för osthyvel

I budgetarbetet har två huvudsakliga strategier kunnat urskiljas, varav en har valts. Ett alternativ är att lägga ett generellt effektiviseringskrav på alla verksamheter. Ett annat alternativ är att identifiera vissa områden där det kan göras riktade effektiviseringar. Det senare alternativet har valts vilket bedöms skapa bättre planeringsförutsättningar för verksamheten. Inom de identifierade områdena kommer det att innebära ett omfattande arbete i form av förändrade arbetssätt, bland annat gäller detta myndighetsutövningen.

En högre andel av Göteborgs äldre bor på ett vård- och omsorgsboende jämfört med riket som helhet, 4,3 procent i Göteborg och 3,7 procent i riket. Skillnaden motsvarar cirka 500 boendeplatser. Jämför man Göteborgs kostnad per plats och dygn på vård- och omsorgsboende så är den cirka 200 kronor (10 procent) lägre än rikets. I budgetarbetet ser förvaltningen att en volymminskning av antalet platser på vård- och omsorgsboende behöver göras för att frigöra resurser och för att kunna behålla en oförändrad budget. Budgeten innehåller en minskning av antalet platser på vård- och omsorgsboende med 100 i egen regi. Genomförs inte en sådan volymminskning skulle ersättningen för vård- och omsorgsboende behöva minska med 60 kronor per plats och dygn. Omräknat till tjänster motsvarar denna minskning cirka 2 tjänster per vård- och omsorgsboende och totalt sett cirka 115 tjänster.

En högre andel äldre i Göteborg har en hemtjänstinsats än i riket. I Göteborg har 7,8 procent över 65 år en beviljad hemtjänstinsats gentemot riket där 7 procent har insatser. Skillnaden motsvarar cirka 100 000 timmar. Budgeten innehåller en volymminskning för antalet hemtjänsttimmar med 60 000 timmar, vilket motsvarar 35 miljoner kronor. Görs inte den minskningen i volym skulle det innebära en minskning i bemanning med cirka en tjänst per hemtjänstenhet, totalt sett cirka 50 tjänster.

Kommunfullmäktige gör ett avdrag i kommunbidraget motsvarande 0,6 procent utifrån minskad administration. Budgeten innehåller en minskning av de stödgemensamma resurserna med 16 miljoner kronor. Därutöver ska förvaltningen

arbeta med en effektivisering av kostnaderna kopplat till IT och telefoni. Dessutom ska ett arbete göras för att minska antalet bilar som idag inte nyttjas på ett ändamåls- och miljömässigt sätt. Sammanlagt en minskad budget på 3 miljoner kronor.

Fördelning av kommunbidrag och budget 2023 per verksamhet

Hälsofrämjande och förebyggande

Utifrån arbetet med fokusområde aktivt och hälsosamt åldrande vill förvaltningen fortsatt arbeta och på sikt förstärka hälsofrämjande- och förebyggande arbetet. Av nämndens kommunbidrag går cirka 94 miljoner kronor till bland annat dagverksamheter, träffpunkter och mötesplatser.

Myndighetsutövning

Den demografiska förändringen kräver omställning till förändrade arbetssätt med förebyggande inriktning men också högre krav på uppföljning för att säkerställa att pågående insatser nyttjas effektivt. Att möta dessa kommer att ställa stora krav på nytänkande, innovation och omprövning av nuvarande arbetssätt. Sedan 2022 pågår också en förändring i titulaturen från biståndshandläggare till socialsekreterare. Av nämndens kommunbidrag går cirka 170 miljoner kronor till myndighetsutövningen.

Hemtjänst

Taxan för lagen om valfrihet med ersättning för utförd tid beslutas av kommunfullmäktige och är grunden för den LOV-finansierade delen, se tidigare avsnitt Hemtjänsten. Kommunbidraget för hemtjänsten egen och extern regi är cirka 970 miljoner kronor. Därutöver finns det en del av hemtjänsten som inte ingår inom LOV, bland annat natt- och larmorganisationen. Denna del utgör cirka 230 miljoner kronor av kommunbidraget. Den LOV-finansierade delen i egen regi innebär en intern transaktion inom förvaltningen där ersättning överförs från myndighet till hemtjänst efter hand som insatser utförs. En obalans i modellen finns och innebär att myndighet har budget för 100 procent utförd tid och avdelning hemtjänst inte utför 100 procent. Detta medför att myndighet får ett överskott och hemtjänsten ett underskott. I Budget 2023 har ett arbete genomförts för att skapa en bättre styrning. Det kommer att innebära ett arbete för avdelning hemtjänst att förbättra nyttjandegraden med 5 procentenheter och därigenom minska underskottet.

Korttid

Förvaltningen arbetar för att nyttja 186 korttidsplatser i egen regi och inga i extern regi. Under 2022 har köp av korttidsplatser utöver budget varit nödvändigt på grund av pandemin. Under 2022 köptes cirka 50 korttidsplatser i extern regi utöver budget. För 2023 finns budget fortsatt för 186 korttidsplatser och inga köpta platser i extern regi. En korttidsplats i egen regi kostar cirka 1,2 miljoner kronor per år varav 24 procent är kostnader till hälso- och sjukvårdsinsatserna. Av nämndens kommunbidrag går cirka 240 miljoner kronor till verksamheten för korttid.

Vård- och omsorgsboende

Budget 2023 innehåller en minskning av 100 vård- och omsorgsboende platser i egen regi. En plats på ett vård- och omsorgsboende i egen regi kostar cirka 840 000 kronor inklusive statsbidrag per år och en plats på vård- och omsorgsboende i extern regi kostar cirka 800 000 kronor exklusive statsbidrag. Av kostnaden för en egen regiplats relateras cirka 11 procent till hälso- och sjukvårdsinsatser, 8 procent

till måltider och 81 procent till vård- och omsorg, lokaler och overhead. I budget 2023 uppgår vård- och omsorgsersättningen egen regi till 2 393 kronor per boende och dygn, en ökning med 9 procent gentemot 2022 då ersättningen var 2 100 kronor. 2023 kommer arbetet fortsätta med att likrikta boendens förutsättningar utifrån ersättningen. Av nämndens kommunbidrag utgör vård- och omsorgsboende cirka 2,8 miljard kronor.

Hälso- och sjukvård

Totalt går cirka 850 miljoner av nämndens kommunbidrag till insatser av hälso- och sjukvård. Av de 850 miljonerna är cirka 230 miljoner inkluderat i kostnaderna för platser på vård och omsorgsboende och cirka 65 miljoner för korttidsplatser. De resterande 550 miljonerna avser hemsjukvård 0–100 år, hospice, tekniska hjälpmedel etc.

Fastigheter inklusive lokalvård och vaktmästeri

Nämnden debiteras en självkostnadshyra på totalt cirka 540 miljoner kronor och av dessa finansieras cirka 280 miljoner kronor av hyresintäkter från hyresgäster inom vård och omsorgsboende och korttid. Mellanskillnaden på 260 miljoner kronor finansieras av nämndens kommunbidrag.

Utöver hyreskostnaden tillkommer kostnader för lokalvård och vaktmästeri på 100 miljoner kronor som motsvarar cirka 40 procent av hyreskostnaderna.

Digital verksamhetsutveckling

Stora delar av nämndens digitala kostnader faktureras av intraservice. Under 2023 kommer ansvaret för de verksamhetsspecifika IT-tjänster inom vård och omsorg flyttas över till socialförvaltningarna. I budgetarbetet prioriteras den digitala verksamhetsutvecklingen genom att ytterligare 20 miljoner kronor avsätts. Av kommunbidraget går cirka 220 miljoner kronor till nämndens större digitaliseringskostnader.

Stödgemensamma resurser

Nämndens stödgemensamma resurser utgörs organisatoriskt av funktionerna HR, stab och kommunikation, kvalité och utveckling och ekonomi. Inom funktionerna ingår bland annat nämndens administrativa funktion och trygghetsjouren. Trygghetsjouren utför arbete för hemtjänsten, hälso- och sjukvården, vård- och omsorgsboende och korttiden. Trygghetsjouren utför också arbete, som faktureras, för andra nämnder samt för vissa kranskommuner. En del av kommunbidraget behöver också avsättas till förvaltningsgemensamma kostnader för företagshälsovård och fackliga kostnader. I samband med beslut om budget föreslår förvaltningen nämnden att säga upp det avtal med nämnden för Intraservice som avser tilläggstjänsten redovisningstjänst. Det innebär att samtliga redovisningsprocesser flyttas över till förvaltningen, denna förändring kommer innebära att förvaltningen kan minska sina kostnader för redovisningsprocesserna. Av nämndens kommunbidrag är de stödgemensamma resurserna cirka 350 miljoner kronor.

Budgetreserv

Osäkerhet i de ekonomiska förutsättningarna, både på kostnads- och intäktssidan innebär en svårighet att långsiktigt planera verksamheten. Därför avsätts en budgetreserv för att hantera oförutsedda kostnader. Nämndreserven är 60 miljoner kronor vilket motsvarar en procent av kommunbidraget.

Förvaltningsgemensamma resurser

Denna del inkluderar löneindex 2023, budget för vård- och omsorgsboende Kallebäck och Bergsjöhöjd som drivs av socialnämnd sydväst samt fortsatta arbetet med nämndens kompetensförsörjning och projektet ARUBA. Av nämndens kommunbidrag utgör det cirka 165 miljoner kronor.

Övriga förutsättningar

Tillfälliga statsbidrag har under 2020–2022 varit relativt höga och kommer 2023 att minska vilket innebär att intäkterna för statsbidrag minskar till 80 miljoner kronor.

Fördelning av budget

Tabellen nedan visar fördelning av budget 2023 i jämförelse med 2022:

	2022	2023
Intäkter inklusive hemtjänst egen regi	2 485	1 946
Kostnader	-8 309	-8 155
Kommunbidrag	5 824	6 209
Resultat	0	0

Fördelning av budget utifrån verksamhet

Tabellen nedan visar fördelning av budget 2023 utifrån verksamhet:

Per insats	Budget 2023	Andel av nämndens kommunbidrag
Hälsofrämjande och förebyggande	94	2%
Myndighetsutövning	170	3%
Hemtjänsten oavsett regi	1 200	19%
Korttiden	240	4%
Vård- och omsorgsboende oavsett regi	2 800	45%
Kommunal hälso- och sjukvård	550	9%
Fastigheter inklusive service	360	6%
Digital verksamhetsutveckling	220	4%
Stödgemensamma resurser	350	6%
Budgetreserv	60	1%
Förvaltningsgemensamma resurser	165	3%
Totala kommunbidrag	6 209	100%